УДК 002:378.147+811.161.2

Оксана Решетілова, канд. пед. наук, доцент,
Катерина Прокоф'єва, канд. філол. наук, доцент
Український державний університет науки і технологій, м. Дніпро

ЛІНГВІСТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ДОКУМЕНТОЗНАВЦІВ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Анотація. Розглядаються закономірності навчання української професійної лексики майбутніх документознавців у закладах вищої освіти. Акцентовано увагу на значенні семантичного розуміння мовних одиниць, засвоєнні норм сучасної української літературної мови та розвитку професійно-комунікативних умінь здобувачів вищої освіти. Обґрунтовано необхідність поєднання теоретичних знань із лексикології, граматики й стилістики із системою лексичних вправ, спрямованих на збагачення словникового запасу та формування навичок доречного використання професійної лексики. Визначено роль загальнодидактичних і лінгводидактичних принципів у підготовці майбутніх документознавців.

Ключові слова: професійна лексика, документознавці, лексична компетентність, українська мова за професійним спрямуванням, професійна комунікація.

У процесі формування професійної лексичної компетентності майбутніх документознавців доцільно враховувати мовно-дидактичні закономірності, оскільки саме вони створюють підґрунтя для розроблення теоретичних засад дослідження [2, с. 4]. Однією з ключових закономірностей тут є усвідомлення змісту мовних одиниць та особливостей їх функціонування. Майбутній фахівець має не лише розуміти значення слова, а й уміти співвідносити його з конкретними явищами реальності, визначати доречність використання в різних контекстах, правильно сприймати та застосовувати в професійному мовленні. Осмислення семантики лексем забезпечує повноцінне засвоєння мовної системи, її граматичних і лексичних компонентів. А нерозуміння навіть окремого слова може призвести до неточного тлумачення речення чи викривлення змісту тексту загалом [1, с. 15].

Культура професійного мовлення безпосередньо пов'язана з дотриманням усталених мовних норм, що потребує свідомого використання правил слововживання, граматики та стилістики. Базові знання щодо літературних норм здобувачі вищої освіти опановують ще під час навчання у закладах загальної чи професійної середньої освіти. Курс української мови за професійним спрямуванням має забезпечити поглиблення цих знань, засвоєння термінологічних і стилістичних особливостей фахового мовлення, а також вироблення навичок нормативного використання мовних засобів у майбутній професійній діяльності.

Формування мовленнєвих умінь майбутніх документознавців значною мірою залежить від рівня володіння граматичною системою мови та обсягу словникового запасу. Саме тому освітній процес має передбачати включення теоретич-

них відомостей із лексикології, стилістики, граматики та інших мовознавчих дисциплін. Важливого значення набуває систематичне використання лексичних вправ, спрямованих на розширення активного словника здобувачів вищої освіти і на вдосконалення вмінь доречно використовувати професійну лексику у процесі комунікації. Це орієнтує на реалізацію парадигматичного підходу до навчання професійної лексики, що передбачає цілеспрямовану роботу зі словом, його семантичними зв'язками та функціонуванням у різних сферах мовлення. Особлива увага приділяється лексичній сполучуваності та сферам уживання професійних мовних одиниць.

Зазначені закономірності мають різні форми прояву в процесі професійної підготовки майбутніх документознавців. Їх урахування дає змогу викладачеві ефективніше організовувати навчання української професійної лексики та забезпечувати результативність освітнього процесу.

Отже, навчання документознавців професійної української лексики має ґрунтуватися на загальнодидактичних, лінгводидактичних і спеціальних принципах викладання української мови за професійним спрямуванням, які відображають взаємозв'язок між закономірностями освітнього процесу та його метою. У сучасному інформаційному суспільстві професійна мовна підготовка фахівців документно-інформаційної сфери набуває особливого значення, оскільки ефективне опрацювання, передавання та інтерпретація інформації безпосередньо залежать від рівня сформованості мовної компетентності. Водночас розвиток професійного мовлення майбутніх документознавців сприяє їхній успішній інтеграції в систему соціальних комунікацій, забезпечує результативну взаємодію в професійному середовищі та підвищує якість інформаційного обміну в суспільстві.

Список використаних джерел

1. Климова К. Я. Теорія і практика формування мовно-комунікативної професійної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей педагогічних університетів: монографія. Житомир, 2010. 560 с.

2. Словник-довідник з української лінгводидактики: навч. посіб. / кол. авторів за ред. М. Пентилюк. Київ, 2015. 320 с.